

A jó megjelenés társadalmi kötelezettség?

Igen!

A jó öltözködéshez nem kell több idő, mint a rosszhoz. A gazdagságot az ízlés pótolhatja.

Miért mondom ezeket?

Foglalkozásom ruhatervező iparművész. Az a típus vagyok, aki hivatásának tekinti az öltözködést, valamint a divattal kapcsolatos hagyományok őrzését. Igen, az öltözködésnek vannak hagyományai, amit felrúgni „szentségtörés” olyan emberek részéről, akiknek más a foglalkozása és a hivatása.

Az elmúlt időszakban a TV elég sok hangversenyt közvetített, ahol megdöbbenve láttam előadóművészeink formabontó megnyilvánulásait az öltözködés terén.

Miben nyilvánult ez meg? – Például a fiatal karmester szürkére kopott gyűröttes frakkban dirigált, és mikor megfordult, kilátszott a nadrágból kicsúszott utcai fehér inge. Még jó, hogy nem használt a frakkhoz nadrágszíjat.

Mire kötelez minket a frakk viselése?

XIV. Lajos korához kell visszamenni. Az ő idejében a hímzett és zsinóros kabát volt a divat, de csak negyven ember hordhatta az udvarnál, s ezt külön rendeletben is szabályozta. Aki nem kapott erre lehetőséget, olyan kabátot csináltatott, amelyiknek színes tarka selyem bélése volt. Ahhoz, hogy kellőképpen lássák a többiek és ők pompázhassanak benne, jobbról is balról is a kabát szarait felgombolták hátul a derékon elhelyezkedő egyegy gombra. Ezek a gombok a frakk-

kon ma is megtalálhatók, de már nincs jelentőségük, mivel egy merész ember a 18. században megunt a felgombolást, elől ívesen levágta a kabát szárnyait, és hátul felhasította azokat. – Így született meg a frakk.

A rokokó időben ez kék színű volt, a feketét csak az angolszászok hordták, s ez a szín vált lassan uralkodóvá.

A frakkhoz kötelező a kézzel kötött fehér csokornyakkendő, a magasított ingnyakkal készült fehér ing kő- vagy gyöngy gombokkal, a diszkrét és valódi nemesfémből készült mandzsettagomb valamint a sifon vagy piké fehér mellény gyöngyház gombokkal.

Ennek a ruhadarabnak az a szerepe, hogy a nadrágrészt és az esetleg felhúzó inget elfedje, mivel a frakk elől rövid és nyitott.

A fehér díszszekendőt is kell viselni a mellén elhelyezkedő zsebben, amit háromszögletűre vagy egyenesre hajtogathatunk.

A cipő, melyet a frakkhoz viselünk, tükörfényes, sima fazonú fekete bőrtalpú, vagy lakkcipő. Ezt természetesen fekete hosszúszárú zoknival hordjuk. – Nem esztétikus látvány egy előadóművésznél a gumitalpú sportcipő, a rövid fehér zokni, a kilátszó szőrös lábszár, még akkor sem ha ő úgy gondolja, hogy ez nem is látszik.

A frakk a legünnepélyesebb férfi ruhadarab.

A hangversenyekre régebben, egymást egyaránt megtisztelve így öltözött előadóművész és a közönség. Egyik oldalról ez a szép szokás a mai napig megmaradt, csak a közönség öltözik ma már egyszerűbben.

Igen, fel kell tudni öltözni és élvezni kell a zene felemelő hatását. Tisztelni kell egymást, a hallgatókat, a művészeket, a művet és az alkalmat.

Ezt a hétköznapiakat megszakító kissé ünnepélyes eseményt nem lehet elintézni farmerban vagy tweed zakóban.

Ha nincs frakkunk, öltözzünk szmokingba – ami szintén alkalmi esti öltözék.

A szmokingot először a 19. században Angliában kezdték hordani. Fekete szövetszálból készül, fényes selyem gallérral és csíkkal a nadrág oldalán. Van duplasoros és egysoros változata is. A duplasorost begombolva, az egysorosost kicsit kinyitva, selyem rakott övvel viseljük – ezzel eltakarva a derekat. A szmokinghoz mindig fekete csokornyakkendőt kötünk és fehér inggel viseljük, mely lehet magasított vagy hagyományos gallérú. – Régen a szmokinghoz is viseltek mellényt, ami ma már nem kötelező.

Hogy a hölgyekről is beszéljek, nagy „élmény” volt számomra az egyik hangversenyen gondolkázó három fiatal művésznő. Egyikük egy utcai divatjamúlt denévérű blúzban, a másik kettő a színpadon semmire sem használható kék és rózsaszínű, csipkegalléros nylon – plüss ruhában pompázott.

Sokszor látható, hogy az előadókra egyik-másik művésznő „mixer-

nőnek" öltözik, erősen kivágott, rövidujjú műanyag-flitter ruhákba. Többen elfelejtik, hogy már nem fiatalok és sovány vagy kövér karjukat fedetlenül hagyják. Nem éppen fel-emelő, hogy a zenei élmény mellett egy ilyen nem esztétikus látvány osztja meg figyelmünket.

Ha tőlem függne, kötelezővé tenném a hölgyek részére is az egységes öltözetet, fekete, hosszú, kicsit glocknis szoknyát, fekete vagy fehér könyökig érő blúzt, bő ujjakkal.

Ha tehetném gondolatban mindig megdicsérném a közönség soraiban is azokat, akik a zene élvezetért áldozva, ünnepélyes öltözékekben ülnek be a hangversenyre.

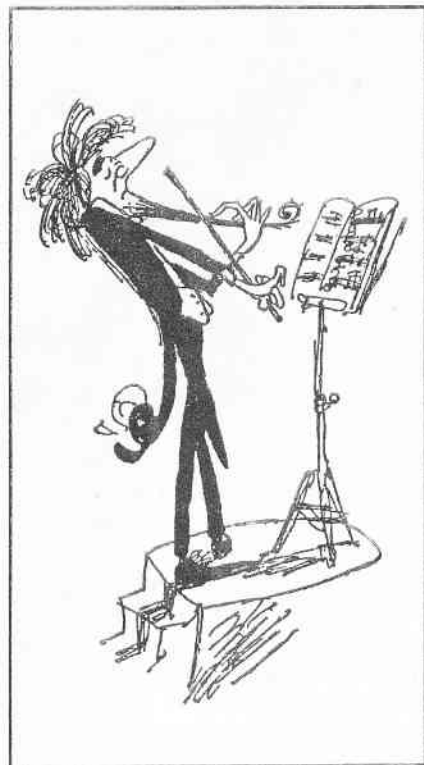
Ezek az élméledések azokról az emberekről szólnak, akik nem törődnek a szokásokkal, és a divattal – pedig közöttük nem egy kiválóság is van.

Az ízlés és az elegancia az a valami, ami magunknak és embertársainknak is örömet okoz.

A jó öltözködés félig művészet és félig társadalmi elvárás. Ezek a szabályok a divat életéből fakadnak és a tradíciókra épülnek.

A pódiumon szereplő művészek a közízlést formálják, akaratlanul is befolyásolják a közönséget. Érezniük és tudatában kell lenniük a divat követelményeinek és tudatosan be kell tartaniuk azok elemi szabályait.

Rózsa Tünde
ruhatervező iparművész

A TÁRSADALMI SZERVEZETEK SZEREPE MAGYARORSZÁGON

Szakértelem kontra szakértelem

– a létező és nem létező érdekegyeztetés útvesztői –

Beszélgetés dr. Harsányi Lászlóval, a Szonda Ipsos Közvéleménykutató Intézet igazgatójával és Gyimesi Lászlóval, a Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének elnökével a zenei élet szakmai szervezeteinek közéleti aktivitásáról illetve passzivitásáról és annak lehetséges okairól.

Az első beszélgetés színhelye Harsányi László irodája volt, aki – mióta lemondott népjóléti államtitkári funkciójáról – ismét művelődéspolitikával foglalkozik.

– *Furcsa helyzet alakult ki Magyarországon az elmúlt időszakban. Sorra alakultak a szakmai érdekvédelmi szövetségek, a különböző szakmák civil szervezetei, amelyek sok esetben az adott tevékenységi kör legjobb szakembereit tömörítik, élükön – például zenei területen – kevés kivétellel köztisztviselőkből álló kiválóságok állnak. Ugyanakkor döntések, törvények, rendelkezések sora születik meg anélkül, hogy az érintetteket, az adott kérdésben leginkább kompetenseket – azaz e szervezetek képviselőit – megkérdeznék akár a legalapvetőbb szakmai vonatkozásban is. Vannak természetesen kivételek; van olyan zenei szövetség, amelynek vezetője részt vesz ezekben a folyamatokban, de ez egyrészt nem jellemző, másrészt pedig nem a párbeszéd kölcsönös igénye, hanem az illető vezető „rámenőssége” motiválja. Mi lehet ennek a – bátran kétoldalúnak mondható – passzivitásnak az oka?*

– A kérdés nem könnyű és nem is tudom, hogy milyen alapon válaszolhatok tisztességgel; mindenesetre megpróbálom. A civil szervezetek, illetve létezésük (a nyolcvanas évek vége) óta az alapítványok kutatásával foglalkozom. Az alapkérdés tehát az, hogy ezek a civil szervezetek (nem szeretem ezt a meghatározást, de nincs jobb) mennyire képesek részt venni az általuk képviselt világ életének ha nem is irányításában, de a kondíciók megszabásában, mennyire képesek saját tagságuk érdekeit felmutatni és valamilyen módon elfogadtatni.

Ebben a kérdésben sok probléma keveredik. Mindenek előtt talán van egy legitimitációs probléma. Magyarországon jelenleg mintegy 40.000 alapítvány és egyesület működik – gondolhatja, milyen nehéz kiválasztani – nemcsak a

hatalomnak, de magának a szakmának is –, hogy közülük melyik az, amelyik valóban legitimmé vált; mégpedig nem politikai úton, hanem az adott szakma érdekeinek leghatékonyabb képviselőite révén. A zenei területet nem ismerem annyira, hogy ítélezhetnék a különböző szervezetek legitimitása felől. Attól félek, hogy Magyarországon az utolsó fél évtized kultúrharcai miatt ezek a művészeti, kulturális, művelődési területek érdekvédelmi szervezetei elkezdtek ide-odacsapódni a különböző politikai erők mentén, vagy csak felcímkeződtek ezzel – ami ugyanolyan rossz. Innen kezdve nincs lehetőség szakmán belüli egységes álláspont kialakítására.

A másik ok – megint csak esszéista megközelítésben – magának a hatalomnak a problémája. Most egy folyamatnak vagyunk megélői Magyarországon, amely (eltart még egy fél generáción át), amikor a hatalomnak az lenne a feladata, hogy önmagát a hatalmi eszközöktől megszabadítsa. Hogy lehet tehát az államot államtalanítani állami eszközökkel – ez úgy hangzik, mint egy rébusz, de ez a feladat. Vagyis hogy lehet a pénzeket, a döntéseket, a kompetenciákat leadni, eladni, kívül helyezni? Ez egy borzasztó nehéz folyamat és nehéz megélni a hatalom részeseinek akár miniszterről van szó, akár egy minisztériumi előadóról. Én magam ezt úgy éltem meg egy egészen más minisztériumban, hogy azokkal az emberekkel kellett volna végrehajtani mondjuk egy szociálpolitikai fordulatot a magyar gazdaságban, akik egy egészen más szociálpolitikát építettek föl az előző évtizedekben. Azt kell hinnem, hogy ez nincs másként a kulturális-művelődési tárcánál sem; ezek az emberek felépítettek, vagy felépíteni vélték egyfajta művelődéspolitikát az elmúlt egy vagy fél évtizedben és most gyökeresen mást kell csinálni. És most ugyanaz az embercsoport ezt nem képes mentálisan teljesíteni. Ez nem miniszter-függő jelenség. Az apparátus iszonyú kemény eszközökkel kényszerítheti a minisztert, hogy mást csináljon esetleg, mint amit szeretne. Ezt azért is mondom nyugodtan, mert Magyar Bálinttal még nem találkoztam, nincs vele kapcsolatban se pozitív, se negatív élményem. Minden bizonnyal a mostani és a mostaniakat megelőző miniszterek